

швидкість їх реагування в залежності від ситуації, яка склалася, а також за допомогою цього поліцейський здійснюватиме найбільш раціональний, безпечний захід. Цілковите аналізування та обговорення помилок після тренування допоможе робити вибір швидше, правильніше та доречніше.

1. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи: Декларація про поліцію: станом на 21.02.2020 від 08.05.1979. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803

2. Rules of Engagement for the Police Component. United Nations Transitional Administration in East Timor, 2001

3. United Nations Criminal Justice Standards for Peace-keeping Police // United Nations Civilian Police Handbook. New York, October 1995

4. Неналежне поводження в діяльності національної поліції України: появи, поширеність, причини: стаття // Юрій Белоусов, Олександр Бондаренко. URL: <https://rm.coe.int/ill-treatment-in-police-final-ukr/16808b17ee>

Дубинець Валентин Костянтинович,
курсант 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Петрушин Дмитро Владиславович,
доцент кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного
виховання та спорту

РУКОПАШНИЙ БІЙ ЯК СПОСІБ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ (ПОЛІЦЕЙСЬКИХ)

У наш час дуже велику увагу приділяють ефективній підготовці курсантів (поліцейських), які застосовуючи поліцейські заходи, використовують рукопашний бій. Річ в тому, що застосування того чи іншого заходу поліцейським повинно мати правові підстави. Навіть якщо має місце очевидне правопорушення або злочин, все одно співробітники Національної поліції мають знати певний перелік заходів, які є допустимими у такій ситуації. Це породжує багато спорів та досі невирішених питань щодо правових аспектів застосування прийомів рукопашного бою при силовому затриманні. Це питання є дуже актуальним і перспективним для дослідження сьогодні.

Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, що служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. За статистичними даними, співробітники поліції під час виконання своїх службових обов'язків доволі часто при затриманні правопорушників або злочинців використовують до них фізичний вплив, прийоми боротьби та рукопашного бою. Слід зазначити те, що в даний момент мають місце прояви соціально-політичної нестабільності українського суспільства. Через це від поліцейських вимагається максимальна сконцентрованість та холонокровність з метою ефективного виконання їх службових обов'язків. Досліджуючи проблемні питання цього аспекту професійної діяльності поліцейських, можна досягти підвищення рівня професіоналізму та службової компетентності українських службовців [1, с.91].

Досконале володіння прийомами рукопашного бою поліцейськими зменшує вірогідність трагічних випадків під час виконання ними службових обов'язків. Діючи правомірно та в межах, визначених законом, вони досягають підвищення авторитету серед громадян та ефективності своєї роботи [2, с.62].

Слід зазначити, що Кримінальним кодексом України (далі ККУ) передбачені випадки, у яких допускається застосування прийомів рукопашного бою та боротьби. Це безпосередньо ст. 36 «Необхідна оборона», ст. 37 «Уявна оборона», ст. 38 «Затримання особи, що вчинила злочин», ст. 39 «Крайня необхідність». Але у той же час визначаються випадки, у яких настає відповідальність за застосування фізичної сили із відсутністю законних підстав. Насамперед це ст. 118 ККУ «Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця» та ст. 124 ККУ «Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця» [3].

Стаття 44 Закону України «Про Національну поліцію» закріплює правові підстави застосування такого поліцейського заходу як «фізична сила», а саме: забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом [4]. Кожен працівник поліції повинен засвоїти теоретичні основи та практичні навички цього примусового заходу. Якщо йому це не вдасться, то він не зможе якісно виконувати свої обов'язки. Раніше чи пізніше йому прийдеться зіштовхнутися з тим, що суддя винесе рішення щодо незаконного застосування прийомів рукопашного бою або боротьби поліцейським проти особи під час її силового затримання.

Удосконалення методики навчання рукопашному бою має містити низку заходів. По-перше, немало важливим є оволодіння навичками

агресивно-атакувальної тактики ведення рукопашної боротьби; активне моделювання на заняттях різних ситуацій; збільшення часів практичних занять із зброєю та без неї. Також дуже ефективним є заходи, пов'язані із відпрацюванням технік рукопашного бою у польових умовах, моделювання рукопашних сутичок на заняттях. На наш погляд, досягти максимальної ефективності від таких практичних занять можна збільшенням кількості часів таких занять із рукопашного бою, удосконалити перевірку та оцінювання таких занять можна шляхом збільшення кількості бойових ситуацій, які включені в структуру перевірки [5].

Отже, можна зробити висновок, що рукопашний бій як спосіб підготовки курсантів (поліцейських) у закладах із специфічними умовами навчання є дуже важливим та невід'ємним. Ця складова обов'язкової практичної підготовки поліцейських дає змогу закріпити основні навички, які стануть основою їх майбутньої діяльності. Використовуючи прийоми рукопашного бою, поліцейські зменшують ризик негативних випадків під час затримання правопорушників, злочинців. Але це працює ефективно лише тоді, коли співробітник поліції добре засвоїв правову базу, згідно якої він має право застосовувати даний захід. Навчання прийомам рукопашного бою повинні відбуватися у нестандартних умовах, що дасть змогу їм якісно освоїти ці навички та виявити реальний рівень підготовленості майбутніх фахівців Національної поліції.

---

1. Мартишко А. Ю., Рябуха О. С. Особливості формування теоретичних і методичних знань із фізичної підготовки поліцейських. Юридична психологія. 2016. № 2 (9)

2. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст] : навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019

3. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05.04.2001. № 2341-III Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

4. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

5. Ковальчук Р., Багас О.: Рукопашний бій як один із засобів фізичної та психологічної підготовки персоналу державної прикордонної служби України. Національної академії державної прикордонної служби України. URL: <http://www.periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbimy/article/download/639/589>